

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____

din _____ 2025

Chișinău

Cu privire la aprobarea Planul de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova

Guvernul **HOTĂRĂȘTE**:

1. Se aprobă Planul de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova, (se anexează).
2. Entitățile competente din domeniul energetic vizate în Planul aprobat conform pct. 1 la prezenta hotărâre vor prezenta Ministerului Energiei, Rapoarte semestriale privind executarea măsurilor prevăzute în Planul de măsuri sus-numit.
3. În baza rapoartelor menționate la pct. 2, Ministerul Energiei va evalua și actualiza măsurile prevăzute de Plan aprobat conform pct. 1.
4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Energiei.
5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul energiei

Dorin Junghietu

Vizează:

Secretar general al Guvernului

Artur MIJA

Aprobată în ședința Guvernului
din

PLANUL DE MĂSURI

privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova

I. CONTEXT ȘI FUNDAMENTARE

1. Prezenta Hotărâre cu privire la Planul de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova servește drept temei juridic pentru implementarea obiectivului de eliminare completă a dependenței de livrările de resursele energetice din Federația Rusă, atât în sectorul electroenergetic, cât și în sectorul gazelor naturale și produselor petroliere.

2. Republica Moldova se confruntă cu mai multe provocări critice în sectorul energetic, care au fost accentuate de agresiunea militară rusă în țara vecină Ucraina. Creșterea economică a țării nu poate fi atinsă dacă aprovizionarea cu resurse energetice este supusă unor perturbări/limitări permanente și dacă prețurile resurselor energetice sunt instabile și inaccesibile. În contextul geopolitic actual, care implică războiul din Ucraina, și politizarea comerțului cu resurse energetice de către Federația Rusă, au crescut exponențial riscurile de perturbare a aprovizionării cu resurse energetice, toate economiile majore din Uniunea Europeană confruntându-se în ultimii ani cu o creștere a prețurilor pentru energie electrică și gaze naturale. Nivelul de expunere a Republicii Moldova la șocuri externe este și mai mare decât media și va persista pe termen lung.

3. Un element fundamental de remarcat, este contextul parcursului proeuropean al Republicii Moldova suprapus cu situația regională extrem de dificilă, deciziile luate pe parcursul anilor 2022 și 2023 cu progres și determinare pentru Republica Moldova în direcția obiectivului său central de aderare la Uniunea Europeană (*deciziile istorice ale Consiliului European din 23 iunie 2023 de a oferi statutul de țară candidată pentru aderare la UE și mai apoi din 14 decembrie 2023 de a iniția negocierile pentru aderare*) au constituit pași semnificativi către îndeplinirea acestei aspirații, însă care au înăsprit amply atacurile hibride și șantajul Federației Ruse și cel mai comun utilizat instrument - șantajul pe dimensiunea energetică.

4. Considerând contextul regional, având în vedere necesitatea de dezvoltare/liberalizare a piețelor de energie electrică și a gazelor naturale, dezvoltarea proiectelor de infrastructură precum linii electrice de transport a energiei electrice, creșterea securității energetice, promovarea surselor regenerabile și a eficienței energetice, Guvernului Republicii Moldova și Comisia Europeană, prin semnarea la data de 4 februarie 2025 a Scrisorii de intenție au convenit asupra unui pachet de sprijin pentru sectorul energetic, prin care să fie asigurată securitatea și eliminarea completă a oricărei forme de dependență în aprovizionarea cu resurse energetice.

5. De asemenea conform Scrisorii de intenție urmează a fi agreată o agendă de reforme pentru sectorul energetic, care au ca scop alinierea la angajamentele ce reies din Tratatul de instituire a Comunității Energetice și la cerințele care decurg din procesul de aderare.

6. Pe parcursul anilor 2022-2024, având în vedere riscurile privind asigurarea de către SA „Moldovagaz” a furnizării neîntrerupte a gazelor naturale către consumatorii săi, ca urmare a reducerii livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” și a alocării întregului volum de gaze naturale de 5,7 mil. m³/zi pentru acoperirea consumului malului stâng al râului Nistru și pentru producerea energiei electrice de

către Centrala Termoelectrică Moldovenească (MGRES) pentru malul drept, deficitul de gaze naturale a fost acoperit prin achizițiile de gaze naturale de către SA „Moldovagaz” de la SA „Energoacom”, în baza dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și a Hotărârii Guvernului nr. 589/2022 cu privire la impunerea obligației de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale în situație de urgență.

7. În conformitate cu prevederile Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și ale Legii nr. 206/2022 pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în vederea realizării proiectului „Securitatea furnizării gazelor naturale”, pentru asigurarea unei soluții de rezervă privind aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova în situație de urgență, prin Hotărârea Guvernului nr. 589/2022, SA „Energoacom” i-a fost impusă, pentru un termen de 3 ani, obligația de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale în situații de urgență, prin realizarea achizițiilor și/sau prin asigurarea stocurilor de gaze naturale.

8. Referitor la sectorul electroenergetic, este de menționat că în perioada 2022-2024 achizițiile de energie electrică pentru necesitățile furnizorilor serviciului universal, de ultimă opțiune și operatorilor de sistem, au fost efectuate de către SA „Energoacom” în baza obligației de serviciu public, impusă prin Hotărârea de Guvern nr. 1059/2023, cea mai mare pondere fiind asigurată de la MGRES în baza contractului valabil până la 31 decembrie 2024.

9. Sistarea furnizării gazelor naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova de către SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” a creat premise pentru declanșarea unei crize umanitare în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, precum și riscuri majore pentru asigurarea adecvantei sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

10. Întreruperea furnizării gazelor naturale către regiunea transnistreană a accentuat riscurile privind asigurarea adecvantei sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Dependenta ridicată de MGRES implică vulnerabilități majore în contextul sistării livrărilor de gaze naturale către centrala electrică începând cu 1 ianuarie 2025. Astfel, în lipsa cantităților de energie electrică achiziționate de la MGRES, aprovizionarea cu energie electrică a Republicii Moldova depinde direct de importurile din zonă de ofertare a sistemului sincron al Europei Continentale (ENTSO-E) și în special din România.

11. Un al element de vulnerabilitate este constituit din faptul că linia electrică aeriană (LEA) 400 kV Isaccea-Vulcănești-MGRES, traversează atât teritoriul Ucrainei, cât și stația electrică de pe teritoriul centralei electrice aflate în regiunea transnistreană. Prin urmare, acesta reprezintă un element suplimentar de vulnerabilitate, existând riscul întreruperii fluxului de energie electrică de către MGRES. În cazul în care LEA 400 kV Vulcănești-Isaccea va fi avariata în special din cauza unor bombardamente, Republica Moldova nu va mai putea importa energie electrică din România, fapt care ar rezulta într-un deficit de circa 50% din toată cantitatea necesară în perioada sezonului de încălzire.

12. Pe partea de asigurare cu produse petroliere a Republicii Moldova este de menționat că, odată cu începerea războiului din Ucraina au fost întrerupte lanțurile logistice de import al produselor petroliere în Republica Moldova, precum și modificată integral structura acestor importuri. Până la război importul produselor

petroliere în Moldova era efectuat prin 6 puncte de trecere a frontierei cu Ucraina și erau importate majoritar din Est și mai puțin din Vest - 2 puncte de trecere a frontierei cu România. Ulterior, ținând cont de reorientarea importurilor respective, importul produselor petroliere s-a permis prin toate punctele de trecere a frontierei cu România, cu prioritizarea importului de produse petroliere prin Portul Internațional Liber Giurgiulești.

13. De subliniat, că acest context regional dar și național cu amenințările directe în adresa securității statului, unele dintre care sunt menționate mai jos, au catalizat procese demarate și/sau a fi demarate de către autoritățile Republicii Moldova în scopul asigurării aprovizionării fiabile cu resurse energetice și a reduce dependența de importul de resurse energetice a Republicii Moldova.

14. În luna ianuarie 2025, sistarea livrărilor de gaze naturale din partea SAP „Gazprom” către regiunea transnistreană a Republicii Moldova a marcat un punct de cotitură major pentru țara noastră. Acest moment a reconfirmat vulnerabilitatea economică și energetică a Republicii Moldova în fața șantajului energetic al Federației Ruse, subliniind necesitatea urgentă de a accelera activitățile de reformare a sectoarelor energeticii întru reducerea dependenței de sursele externe tradiționale. Acesta a fost un semnal clar că Republica Moldova trebuie să își regândească strategia energetică și să pună accent pe soluții pe termen lung, care să reducă riscurile geopolitice și economice legate de dependența de un singur furnizor.

15. Pentru a evita potențiala criză umanitară pe malul stâng al Nistrului, la 27 ianuarie 2025 Uniunea Europeană a pus la dispoziția Republicii Moldova un pachet de sprijin în valoare totală de 64 milioane Euro. Din această sumă 20 milioane Euro au fost alocate pentru achiziționarea de gaze naturale pentru consumatorii casnici și de importanță vitală din regiunea transnistreană, în perioada 1-10 februarie 2025.

Suplimentar, conform Scrisorii de intenție semnate la 4 februarie 2025, Uniunea Europeană a confirmat disponibilitatea de a oferi suplimentar 60 milioane Euro pentru achiziția gazelor naturale, sub rezerva îndeplinirii unor condiții. În continuare, în Figura 1 este prezentată evoluția cotelor surselor de import al gazelor naturale și cele petroliere lichefiate în perioada 2019-2024, care indică o evoluție semnificativă privind reducerea dependenței de o singură sursă.

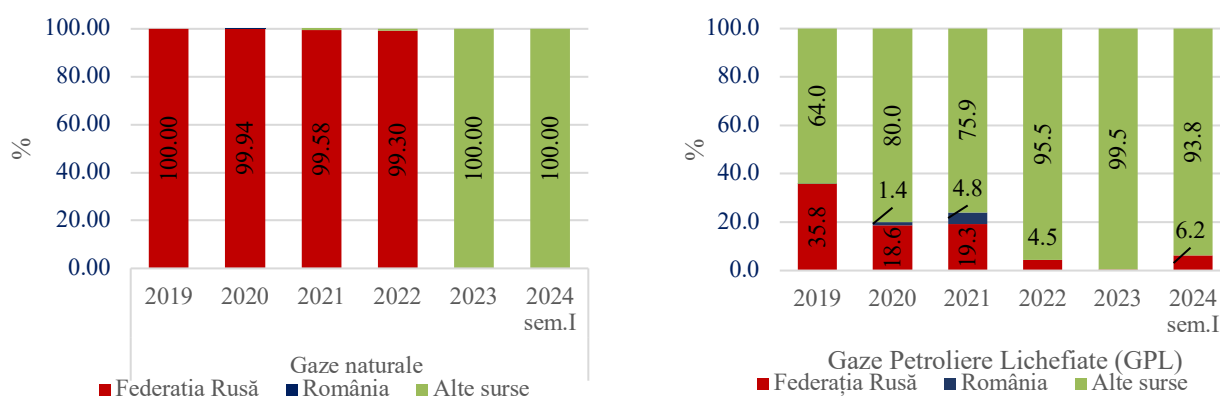

Figura 1. Evoluția cotelor de import al gazelor naturale și GPL pentru malul drept, după țara de origine în perioada 2019-2024

Sursa: Informațiile prezentate de către SA „Moldovagaz” și din rapoartele privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

16. În Figura 2 sunt prezentate diagrame care reprezintă evoluția cotelor surselor de import al produselor petroliere precum motorină și benzină în perioada 2019-2024, care prezintă o evoluție semnificativă privind reducerea dependenței de o singură sursă.

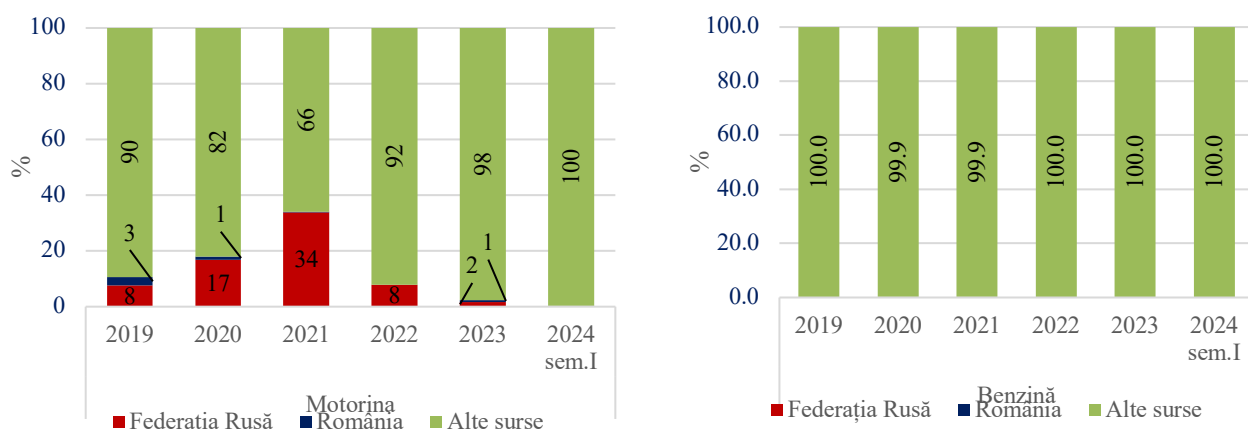

Figura 2. Evoluția cotelor de import al produselor petroliere pentru malul drept, după țara de origine în perioada 2019-2024

Sursa: Informațiile preluate din rapoartele de activitate a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

17. În Figura 3 sunt prezentate informații cu privire la evoluția cotelor surselor de energie electrică în perioada 2019-2024, care prezintă o evoluție semnificativă privind reducerea dependenței de o singură sursă.

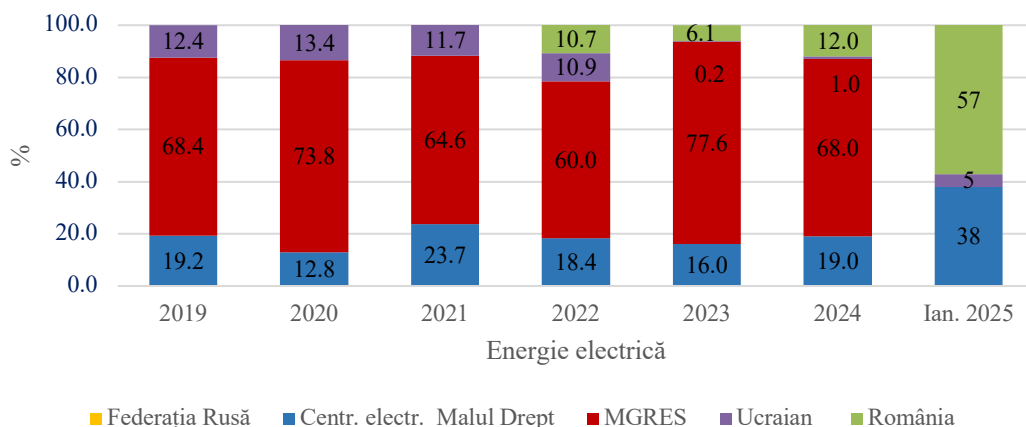

Figura 3. Evoluția cotelor surselor de energie electrică în perioada 2019 - 2025

Sursa: Informațiile prezentate de către ÎS „Moldelectrica”

18. Astfel, este de menționat că, Republica Moldova în ultimii 4 ani a întreprins multiple măsuri de sporire a securității energetice, atingând rezultate considerabile (substituirea completă a surselor de aprovizionare). Luând în considerare riscurile care se mențin în privința securității aprovizionării cu gaze naturale a regiunii transnistrene a Republicii Moldova și în privința asigurării stabilității sectorului electroenergetic al Republicii Moldova este necesară elaborarea unui Plan de măsuri care să asigure îmbunătățirea rezilienței și securității energetice prin investiții și reforme în sectorul energetic și prin eliminarea completă a dependenței în aprovizionarea cu resurse energetice dintr-o singură sursă.

II. ANALIZA PROVOCĂRILOR LEGATE DE SECURITATEA ENERGETICĂ ȘI DE DIVERSIFICAREA SURSELOR DE ENERGIE

19. Republica Moldova se confruntă cu mai multe provocări critice în sectorul energetic, care au fost accentuate de agresiunea militară rusă în curs de desfășurare în țara vecină Ucraina. Creșterea economică a țării nu poate fi atinsă dacă aprovizionarea cu resurse energetice este supusă unor perturbări/limitări permanente și dacă prețurile energiei sunt instabile și inaccesibile pentru consumatori. Această instabilitate conduce la înrăutățirea substanțială a climatului investițional și la o scădere a încrederii în economia națională, întrucât predictibilitatea este un factor esențial în luarea deciziilor de investiții. Situația aprovizionării cu resurse energetice a Republicii Moldova este marcată de o dependență semnificativă față de importuri, ceea ce o face vulnerabilă la fluctuațiile pieței energetice internaționale și la evenimentele geopolitice din regiune.

20. Gazele naturale constituie una dintre principalele surse de energie pentru Republica Moldova, utilizate atât pentru producerea de energie electrice, cât și pentru încălzire în gospodării. Până în anul 2023, Republica Moldova a fost dependentă, practic 100% de importul de gaze naturale din Federația Rusă. Începând cu luna decembrie 2022, întreg volumul de gaze naturale de 5,7 mil. m³/zi livrat către Republica Moldova de SAP „Gazprom” a fost alocat pentru acoperirea consumului malului stâng al Râului Nistru și pentru producerea energiei electrice de către MGRES pentru malul drept al râului Nistru.

21. Începând cu luna aprilie 2024, SA „Moldovagaz” organizează licitații lunare pentru a cumpăra volumele de gaze naturale necesare consumatorilor săi. SA „Energocom” este unul dintre participanții la licitațiile organizate pe piața angro a gazelor naturale din Republica Moldova. Consumul lunar de gaze naturale pe malul drept în anul 2024 și estimările pentru decembrie 2024 și ianuarie - martie 2025 sunt prezentate în Figura 4.

22. După criza energetică din ultimii ani, Republica Moldova (malul drept) și-a majorat semnificativ securitatea energetică, micșorând și dependența sa de o singură sursă de gaze naturale. Deja malul drept nu mai este dependent de gazele naturale livrate din Federația Rusă, compania de stat SA „Energocom” având asigurate instrumentele și capacitățile necesare pentru achiziția de gaze naturale pe piața spot și/sau alte surse.

23. Asigurarea aprovizionării cu gaze naturale și energie electrică, precum și infrastructura electroenergetică și de gaze naturale din regiunea transnistreană se află temporar în afara controlului autorităților constituționale. Autoritățile din Republica Moldova, inclusiv Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, în condiții de piață, nu pot interveni efectiv pe piața gazelor naturale și a energiei electrice din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

24. În timp ce malul drept și-a asigurat securitatea aprovizionării cu gaze naturale și liberalizarea treptată a pieței, consumatorii de pe malul stâng, până la data de 1 ianuarie 2025 erau dependenți de o singură sursă de import – SAP „Gazprom”, care se baza strict pe Contractul privind furnizarea gazelor naturale nr. 1FM-07-11 din 29 decembrie 2006 încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, termenul căruia a fost extins prin Acordul Adițional nr. 19 din octombrie 2021, până la 30 septembrie 2026.

25. În conformitate cu prevederile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale corelate cu prevederile art. VI alin. (2) din Legea nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative, doar SA „Moldovagaz” poate furniza gaze naturale către malul stâng în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale încheiat cu SAP „Gazprom”, care a fost prezentat către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 până la data intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative.

26. În contextul incertitudinii, la situația din decembrie 2024, privind continuarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” către Republica Moldova (malul stâng) începând cu 1 ianuarie 2025 și ținând cont de faptul că sistarea furnizării de gaze naturale către SA „Moldovagaz” pentru consum în regiunea transnistreană a Republicii Moldova de către SAP „Gazprom” în baza Contractului ar genera o iminentă criză umanitară în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, precum și riscuri inevitabile privind asigurarea stabilității sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova - pe ambele maluri ale râului Nistru, prin Hotărârea Parlamentului nr. 286/2024 a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de 60 de zile, începând cu 16 decembrie 2024.

27. Cu toate că, contractul privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” este în vigoare până la 30 septembrie 2026, în decembrie 2024, SAP „Gazprom” a informat SA „Moldovagaz” despre decizia sa de a sista livrarea gazelor naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova începând cu 1 ianuarie 2025 până la o notificare contrară a SAP „Gazprom” aferentă reluării livrărilor, fără a specifica expres orice intenții de a relua ulterior livrările de gaze naturale sau de a rezoluționa Contractul respectiv privind furnizarea gazelor naturale.

28. Începând cu 1 ianuarie 2025 a fost sistată livrarea gazelor naturale către malul stâng al Nistrului. În scopul economisirii gazelor naturale acumulate în rețea, furnizorul de gaze naturale din stânga Nistrului, SRL „Tiraspoltransgaz” a anunțat și a început deconectarea instalațiilor de utilizare ale consumatorilor industriali începând cu 28 decembrie 2024, ulterior au fost deconectate instalațiile de utilizare ale gospodăriilor individuale, păstrând furnizarea gazelor naturale către blocurile locative și unele edificii cu caracter social. Urmare a reducerii drastice al consumului de gaze naturale al consumatorilor din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, volumele de gaze naturale stocate în rețelele de transport au fost suficiente pentru a fi utilizate practic pe parcursul întregii luni ianuarie 2025.

29. În contextul situației critice din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, au fost examinate și propuse de către părți mai multe scenarii de aprovizionare cu gaze naturale a malului stâng, datorită intervenției Comisei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și suportului UE fiind diminuate riscurile apariției unei crize umanitare în această regiune.

30. La data de 4 februarie 2025, Comisia Europeană și Republica Moldova au convenit asupra unei strategii cuprinzătoare pe doi ani pentru independența și reziliența energetică a Republicii Moldova. Strategia are un dublu obiectiv: decuplarea Republicii Moldova de nesiguranța aprovizionării cu gaze naturale din Federația Rusă și integrarea deplină a acesteia pe piața energetică a UE.

31. În cadrul acestei strategii, sprijinul global pentru Republica Moldova se va ridica la 250 milioane Euro pentru anul 2025, din care 100 milioane Euro vor fi furnizate de UE până la mijlocul lunii aprilie.

32. Adicional la acest sprijin global și ca parte a aceleiași strategii, o ofertă de 60 milioane Euro este pusă în continuare la dispoziția populației din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, sub rezerva anumitor condiții.

33. Cu toate acestea, structurile din regiunea transnistreană au refuzat ajutorul oferit de UE, fiind asigurată livrarea gazelor naturale către malul stâng la moment prin intermediul unei companii ungare cu condiția respectării prevederilor Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 8 din 10 februarie 2025, care stabilește că, în vederea asigurării livrării de gaze naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova ca urmare a stopării livrărilor de către SAP „Gazprom”, prin derogare de la art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 și de la normele privind aprobarea deciziilor de către consiliu și/sau de către adunarea generală a acționarilor, SA „Moldovagaz” poate încheia contracte de vânzare-cumpărare a gazelor naturale pentru a fi livrate către SRL „Tiraspoltransgaz”, cu condiția recepționării plăților în avans pentru gazele naturale și serviciile de transport.

34. Întru identificarea unui mecanism mai durabil de aprovizionare cu gaze naturale a regiunii transnistrene a Republicii Moldova în care funcționează întreprinderile din sector nelicențiate, se examinează efectuarea unor modificări la Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

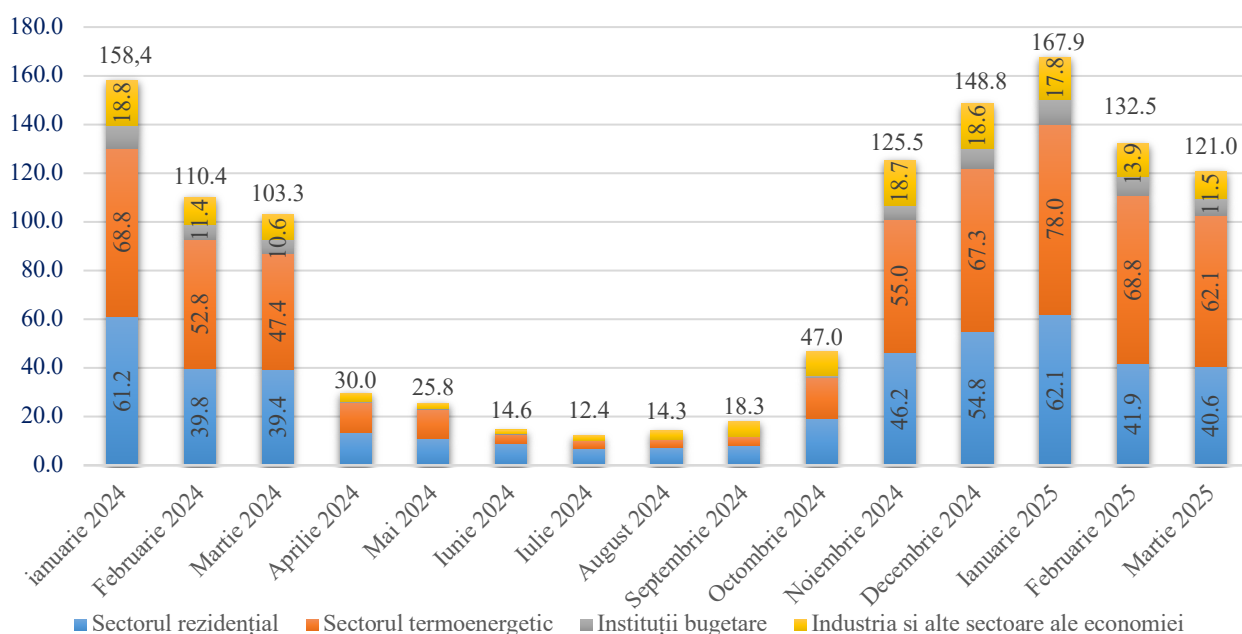

Figura 4. Consumul lunar de gaze naturale pe malul drept în anul 2024 și estimările pentru decembrie 2024 și ianuarie - martie 2025, mil. m³

Sursa: Informațiile prezentate de către SA „Moldovagaz”

35. Cu referire la sectorul electroenergetic, de menționat că sincronizarea sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și Ucrainei, cu sistemul electroenergetic European ENTSO-E din data de 16 martie 2022, a permis asigurarea stabilității sistemului electroenergetic, și a oferit posibilitatea de a realiza în regim de urgență schimburi comerciale de energie electrică de pe piața de energie electrică Europeană.

Prin urmare în contextul geopolitic complicat a fost asigurată continuitatea aprovizionării cu energie electrică și suportabilitatea prețurilor în perioadă de criză.

36. Pentru a menține gradul de siguranță în aprovizionare cu energie electrică, s-a reușit diversificarea surselor de aprovizionare a energiei electrice prin încheierea mai multor contracte bilaterale atât cu producători din Ucraina, cât și cu producători și furnizori din România, considerând intensificarea relațiilor bilaterale dintre Republica Moldova și România, a fost posibilă înregistrarea SA „Energocom” la bursa OPCOM din România și efectuarea tranzacțiilor pe această platformă.

37. Securitatea aprovizionării cu energie electrică a malului drept este cea mai vulnerabilă. Comparativ cu situația anului 2022 riscurile sunt crescute din cauza pierderii capacității de generare din Ucraina, care a schimbat situația regională, Ucraina devenind o țară importatoare de energie electrică cu care Republica Moldova trebuie să concureze la importul energiei electrice.

38. Surse (alternative) sigure și competitive limitate de import pentru achiziționarea energiei electrice la prețuri rezonabile și transportul acesteia către Republica Moldova, în condițiile în care importurile din Ucraina au fost sistate, urmare a bombardamentelor rusești asupra infrastructurii sale energetice, iar importul de energie electrică din România (OPCOM sau contracte directe cu anumiți producători) nu garantează prețuri accesibile, România fiind la fel un importator de energie electrică în perioada rece a anului. Din cauza capacității insuficiente a interconexiunilor cu sistemul electroenergetic din România există și riscuri atât de ordin tehnic cât și de ordin comercial.

39. Capacitatea comercială de 2100 MW permisă de ENTSO-E pentru importul de energie electrică pentru blocul Ucraina-Moldova (din care doar 315 MW exclusiv pentru Republica Moldova prin intermediul interconexiunii cu sistemul electroenergetic al României), nu garantează în continuare achiziționarea energiei electrice pentru acoperirea integrală din import a consumului de energie electrică a malului drept al Nistrului din România sau alte țări UE, fiind necesare acțiuni privind majorarea la cel puțin 600 MW a capacității comerciale, exclusiv pentru Republica Moldova, pentru a asigura acoperirea cererii de energie electrică în orele de vârf. Curba sarcinii de consum brut de energie electrică pentru zilele din sezonul de iarnă/vară este prezentată în Figura 5.

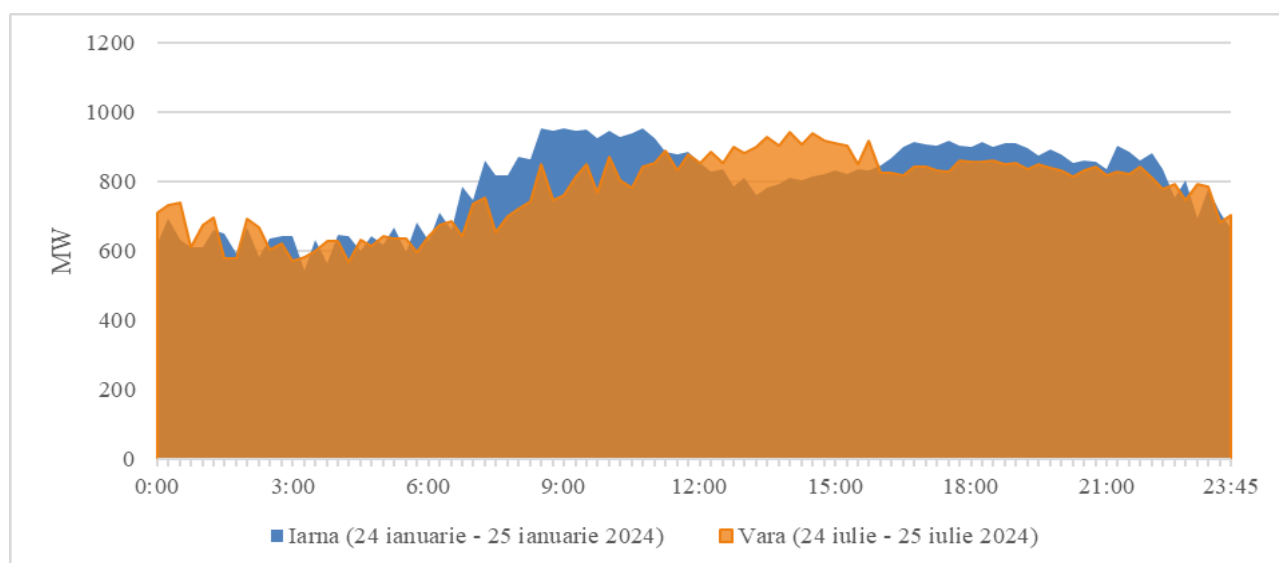

Figura 5. Curba sarcinii de consum brut de energie electrică pentru zilele din sezonul de iarnă/vară

Sursa: Informațiile prezentate de către ÎS „Moldelectrica”

40. Producerea energiei electrice la centralele electrice de termoficare (CET-uri) se bazează aproape în întregime pe gazele naturale importate. Prin urmare, practic nu există nici un combustibil alternativ (cu excepția păcurii), sau alte opțiuni de resurse energetice în Republica Moldova, ceea ce reprezintă un risc considerabil pentru securitatea furnizării energiei electrice. În cazul CET-ului din municipiul Bălți, lipsa unui combustibil de rezervă reprezintă un risc major pentru securitatea energetică, făcând necesară identificarea unei soluții viabile pentru asigurarea continuității furnizării energiei.

41. La producerea energiei electrice, unitățile de cogenerare ale SA „Termoelectrica” și SA „CET-Nord”, precum și hidrocentrala ÎS „Nodul Hidroenergetic Costești”, funcționează numai la sarcină nominală sau la sarcina impusă de cererea de energie termică. Partea variabilă a curbei de sarcină maximă este acoperită la moment din import.

42. Interconectarea cu rețelele energetice din Uniunea Europeană reprezintă un prim pas important care va permite diversificarea surselor de energie și va reduce dependența. Investițiile în surse de energie alternativă pot contribui semnificativ la diversificarea mixului energetic, reducând astfel dependența de combustibilii fosili, Republica Moldova având un potențial considerabil în acest sens, în special de energie solară și eoliană.

43. În acest context, dezvoltarea surselor regenerabile de energie joacă un rol crucial în transformarea sectorului energetic. Republica Moldova a lansat licitații pentru capacități de producere a energiei din surse regenerabile, menite să atragă investiții și să accelereze tranziția către o piață energetică competitivă. Evoluția pieței libere și integrarea noilor producători de energie regenerabilă permit o diversificare a surselor și reducerea vulnerabilității față de fluctuațiile prețurilor la combustibilii fosili. Aceste inițiative, alături de reglementările europene privind liberalizarea pieței energiei, sprijină trecerea de la un sistem centralizat, dependent de importuri, către un model descentralizat, bazat pe producția locală și sustenabilă.

44. Modernizarea infrastructurii energetice existente, inclusiv rețelele de transport și distribuție a energiei, precum și renovarea clădirilor pentru a spori eficiența energetică, sunt măsuri esențiale, acestea contribuind la reducerea pierderilor de energie și la scăderea costurilor de producție și consum precum și care vor contribui la dinamica pozitivă a economiei prin crearea a noi locuri de muncă și diminuarea intensității energetice.

45. Un pas important pentru consolidarea independenței energetice este diversificarea surselor de aprovizionare, prin importul de gaze naturale din alte țări, inclusiv din Uniunea Europeană sau din alte regiuni, prin utilizarea infrastructurii existente. Suplimentar, investițiile în infrastructura necesară accesului la gaze naturale lichefiate (LNG), ar oferi o alternativă mai sigură și mai diversificată la gazele naturale din Federația Rusă.

46. Republica Moldova poate beneficia de sprijinul Uniunii Europene pentru modernizarea sectorului energetic, prin fonduri și transfer de tehnologie. Uniunea Europeană având interes strategic ca țările din vecinătatea sa, inclusiv Republica Moldova, să devină mai puțin dependente de sursele de energie din Federația Rusă, iar cooperarea cu țările din regiune (inclusiv România, Ucraina) pentru implementarea de proiecte energetice comune va contribui la dezvoltarea infrastructurii și la creșterea interdependenței energetice în regiune.

47. În concluzie, consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova necesită un efort coordonat pe multiple dimensiuni, incluzând diversificarea surselor de energie, dezvoltarea infrastructurii, valorificarea surselor regenerabile de energie, promovarea eficienței energetice și cooperarea internațională. Aceste măsuri vor ajuta Republica Moldova să devină mai rezilientă și mai puțin vulnerabilă în fața crizelor energetice provocate din exterior.

48. În scopul întreprinderii pașilor necesari pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional, se propun o serie de măsuri necesare a fi întreprinse spre consolidarea treptată a independenței de sursele externe de energie, în special de Federația Rusă, prin măsuri legislative, proiecte investiționale care să permită diversificarea surselor de energie, modernizarea infrastructurii și creșterea eficienței energetice, acestea având un termen de realizare de până în anul 2030.

III. OBIECTIVE ȘI SARCINI SPECIFICE

49. În conceptul Strategiei energetice până în anul 2050 elaborat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și prezentat publicului în noiembrie 2022, sunt stabilite obiectivele privind dezvoltarea sectorului energetic și care să asigure securitatea energetică, independența de furnizorii externi de resurse energetice, accesul la energie la prețuri scăzute și decarbonizarea.

50. Obiectivele pe care se bazează conceptul Strategiei sunt:

- creșterea securității aprovizionării cu energie și resurse energetice;
- piețe energetice competitive integrate în piața internă a UE;
- un sector energetic decarbonizat, inclusiv prin valorificarea surselor regenerabile de energie;
- disponibilitatea și accesibilitatea energiei pentru toți consumatorii.

Planul Național Integrat privind Energia și Clima pentru perioada 2025-2030 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 86/2025 prevede o dimensiune dedicată particular „Securității Energetice”. Scopul acțiunilor ce se încadrează la dimensiunea „securității energetice” este de a reduce dependența de importurile de energie și de a diversifica resursele energetice și rutele de import. Acestea includ:

- asigurarea unui potențial de stocare a gazelor naturale;
- continuarea extinderii utilizării energiei din surse regenerabile pentru a satisface nevoile interne de energie (eoliană, solară, biomasă);
- diversificarea surselor și modalităților de aprovizionare cu resurse energetice;
- creșterea eficienței energetice în transformarea, transportul și distribuția energiei. Republica Moldova intenționează, de asemenea, să crească semnificativ interconectivitatea sistemului său electroenergetic prin construirea de noi interconexiuni de curent alternativ cu România și ENTSO-E, ceea ce va crește securitatea aprovizionării cu energie electrică și va crea noi oportunități de piață în Republica Moldova și în regiune.

51. Dimensiunea „securitate energetică” a fost integrată în proiectul Planului de dezvoltare a rețelei electrice de transport pentru 10 ani al operatorului sistemului de transport a energiei electrice din Republica Moldova, Planul de dezvoltare a rețelei de transport a gazelor naturale pe 10 ani al SRL „Moldovatrangaz” și SRL „Vestmoldrangaz”.

52. Mulți ani, securitatea energetică a statului era tratată cu abstracție de la securitatea națională, dar ultimii ani și provocările prin care a trecut Republica Moldova, au demonstrat că securitatea energetică este și securitatea statului. Astfel, Strategia securității naționale a Republicii Moldova aprobată prin [Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023](#) distinge o tendință-cheie relevantă la nivel regional, cum ar fi decuplarea economică a UE de Federația Rusă. În contextul războiului din Ucraina, are loc destrămarea rapidă a relațiilor economice bilaterale de lungă durată dintre UE și Federația Rusă. Cea mai rapidă decuplare a UE de Federația Rusă are loc în domeniul energetic și în cel al transferurilor de tehnologii avansate. Acest proces, pe de o parte, grăbește tranziția de la resursele de energie fosilă la resursele de energie regenerabilă în UE, iar, pe de altă parte, mărește decalajul tehnologic între UE și Federația Rusă.

53. În acest sens, Strategia punctează că, Republica Moldova se confruntă cu mai multe vulnerabilități pe domeniul energetic, care sunt sau pot fi exploatate de actori distructivi interni și externi, după cum urmează:

- a) interconectarea directă insuficientă cu piața energetică europeană;
- b) capacitățile autohtone insuficiente pentru generarea energiei electrice și termice;
- c) dependența persistentă de energia electrică din regiunea transnistreană a Republicii Moldova;**
- d) intensitatea energetică ridicată, cu mult peste media europeană;**
- e) valorificarea redusă a energiei din surse regenerabile.**

54. În vederea realizării obiectivelor naționale de securitate și apărare, implicit pentru combaterea amenințărilor, a riscurilor și a vulnerabilităților, Strategia stabilește următoarele direcții de acțiune legate de ***securitatea și reziliența energetică***:

- a) armonizarea legislației naționale cu normele europene în domeniul energetic;
- b) consolidarea securității energetice, prin creșterea capacității de interconectare cu statele UE în sistemul energetic european, pentru a asigura continuitatea și multiplicarea aprovizionării cu energie, precum și pentru a garanta crearea anuală a rezervelor strategice de combustibili și de gaze naturale;
- c) asigurarea continuă a unei rezerve strategice de gaze naturale, produse petroliere și alți combustibili;
- d) modernizarea și adaptarea infrastructurii energetice naționale pentru transportul de gaze naturale și alte tipuri de combustibili;
- e) modernizarea și extinderea capacităților de producție a energiei termice și electrice, inclusiv din surse regenerabile;
- f) dezvoltarea și implementarea unor proceduri de gestionare a crizelor energetice;
- g) implementarea programelor de eficientizare a consumului de energie, de educație și de conștientizare în domeniul eficienței energetice;
- h) dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor energetice cu statele membre ale UE, precum și cu cele ale Comunității Energetice.

55. Conform Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024, o atenție deosebită va fi acordată asigurării rezilienței energetice prin creșterea capacității locale de generare a energiei și diversificarea surselor de aprovizionare cu energie. Pentru aceasta sunt necesare investiții în dezvoltarea infrastructurii energetice, reducerea dependenței de sursele de import, valorificarea tehnologiilor energiei regenerabile, crearea și

menținerea stocurilor de combustibili, precum și în implementarea măsurilor de eficiență energetică pentru diminuarea consumului specific de energie. Se vor explora căi de atragere de fonduri, inclusiv europene, pentru finanțarea proiectelor de importanță critică.

56. Foaia de parcurs elaborată întru implementarea Strategiei securității naționale (în perioada 2024 - 2025), prevede mai multe măsuri privind consolidarea securității energetice, prin creșterea capacității de interconectare cu statele UE în sistemul energetic european, pentru a asigura continuitatea și multiplicarea aprovizionării cu energie, precum și pentru a garanta crearea anuală a rezervelor strategice de combustibili și de gaze naturale.

57. Astfel, în contextul celor enunțate reformarea sectorului energetic capătă o dimensiune cheie și o interdependență directă dintre securitatea energetică a statului/dezvoltarea infrastructurii și eficiența, credibilitatea și capacitatea de atragere/absorbție a asistenței externe.

58. Având în vedere crizele și provocările din ultimii ani, asigurarea unui nivel adecvat de securitate energetică este echivalentă cu crearea unei baze solide pentru o dezvoltare economică continuă și durabilă, minimizând riscurile și provocările externe.

59. Pentru a promova dezvoltarea sectorului energetic și a contribui la creșterea securității energetice a țării, în ultimii ani Republica Moldova și-a dezvoltat constant cadrul normativ pentru a-l armoniza cu cadrul european și cu acquis-ul comunitar.

60. Considerând necesitatea de a asigura reziliența și independența sistemului energetic al Republicii Moldova în cadrul de-al cincilea Dialog la Nivel Înalt UE-Moldova în domeniul energiei, desfășurat în data de 02 februarie 2024 la Chișinău Republica Moldova, Comisia Europeană și Secretariatul Comunității Energetice au convenit asupra unei foi de parcurs comune pentru continuarea reformelor în domeniul energetic al Republicii Moldova, care include acțiuni de reformă în secutorul electroenergetic, gazelor naturale, energiei regenerabile și eficienței energetice.

61. Reformele agreeate de foaia de parcurs cuprind dezvoltarea/liberalizarea piețelor de energiei electrică și a gazelor naturale, dezvoltarea proiectelor de infrastructură precum linii electrice de transport a energiei electrice, creșterea securității energetice, promovarea surselor regenerabile și a eficienței energetice.

62. În continuare reformelor prevăzute de foaia de parcurs citată, Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană au semnat la 4 februarie 2025 o Scrisoare de intenție care reprezintă un pachet financiar cuprinzător pentru reziliența și independența energetică a Republicii Moldova, scopul căruia este de a aborda criza aprovizionării cu energie și a prețurilor la energie din Republica Moldova și de a permite îmbunătățirea rezilienței și securității energetice prin investiții și reforme în sectorul energetic **și prin eliminarea completă a oricărei forme de dependență de aprovizionarea cu resurse energetice din Federația Rusă.**

63. În acest context, Scrisoarea de intenție trasează principalele direcții astfel încât să fie asigurată viabilitatea și durabilitatea pe termen lung a sectorului energetic moldovenesc prin:

- o foaie de parcurs care să accelereze reformele substanțiale și cuprinzătoare aliniate la angajamentele ce reies din Tratatul de instituire a Comunității Energetice și la cerințele care decurg din procesul de aderare;

- un plan de investiții pentru a dezvolta capacități noi și a moderniza capacitățile existente de producere a energiei electrice, pentru a dezvolta piața de echilibrare și a

serviciilor de sistem, de îmbunătățire a eficienței energetice a clădirilor și de modernizare a sistemelor de încălzire centralizată;

- o abordare acceptabilă din punct de vedere social pentru alinierea progresivă a prețurilor la energie, însoțită de un mecanism solid și extins de atenuare a impactului creșterii prețurilor la energie, incluzând în special protecția consumatorilor vulnerabili.

- **o strategie clară pentru a se asigura că Republica Moldova poate fi decuplată de nesiguranța legată de aprovizionarea cu gaze naturale din Federația Rusă în viitor, atât în ceea ce privește utilizarea gazelor naturale pentru încălzire, cât și pentru producerea de energie electrică.**

IV. MĂSURI PENTRU CONSOLIDAREA INDEPENDENȚEI ENERGETICE A REPUBLICII MOLDOVA

64. Măsuri pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova cu termen specific de realizare pentru asigurarea obiectivului specific privind independența energetică a Republicii Moldova:

	Măsuri preventive și de atenuare	Termen	Autorități/entități competente
1.	Crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare într-o cantitate ce va corespunde unui nivel de 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova, instalațiile de utilizare a cărora sunt racordate la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici, conform Regulamentului (UE) nr. 2022/1032 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor transpus prin Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale	Anual până la 1 noiembrie	Titularii de licență pentru furnizarea gazelor naturale
2.	Crearea și menținerea stocurilor de securitate de gaze naturale, conform Hotărârii Guvernului nr. 668/2022, cu modificările ulterioare, în conformitate cu Regulamentul UE 2017/1938 și Regulamentul UE 2022/1032.	Anual până la 1 octombrie	SA „Energocon”
3.	Crearea stocurilor de produse petroliere conform Legii privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere, prin transpunerea și implementarea Directivei 2009/119/CE privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de stocuri de țiței și/sau de produse petroliere	Decembrie 2030	Titulari ai obligației de stocare (entitatea centrală de stocare și importatorii de produse petroliere) conform prevederilor Legii privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere
4.	Modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale întru stabilirea unui mecanism durabil de aprovizionare cu gaze naturale a regiunii în care funcționează întreprinderile din sector nelicențiat, în contextul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către SAP „Gazprom”	Aprilie 2025	Ministerul Energiei

5.	Întreprinderea măsurilor disponibile de majorare a capacității comerciale de transport a energiei electrice la granița România – Republica Moldova, prin punerea în aplicare a calculului coordonat al capacității.	Până la asigurarea capacității necesare pentru acoperirea consumului intern al malului drept	ÎS „Moldelectrica” Ministerul Energiei
6.	Construcția și punerea în funcțiune a linii electrice aeriene 400 kV Vulcănești-Chișinău	Decembrie 2025	UCIPE ÎS „Moldelectrica” Ministerul Energiei
7.	Inițierea construcției linii electrice aeriene de interconexiune 400 kV Bălți-Suceava	Decembrie 2027	ÎS „Moldelectrica” UCIPE Ministerul Energiei
8.	Implementarea proiectului privind construcția a două centrale electrice de termoficare (CET-uri) performante cu o putere electrică totală de circa 55 MW	Decembrie 2030	UCIPE SA „Termoelectrica” Ministerul Energiei
9.	Majorarea capacității interne de producere a energiei electrice pe bază de gaze naturale (punerea în funcțiune a centralei electrice pe bază de turbine cu gaze cu puterea 125 MW oferită prin Mecanismul de Protecție Civilă al Uniunii Europene)	Decembrie 2027	SA „Termoelectrica” UCIPE Ministerul Energiei
10.	Capacități noi de generare la S.A. „Termoelectrica”, în baza studiului de fezabilitate realizat de Banca Mondială.	Decembrie 2030	SA „Termoelectrica” UCIPE Ministerul Energiei
11.	Implementarea Programului de finanțare Fondul pentru eficiență energetică în sectorul rezidențial din Republica Moldova (FEERM)	Decembrie 2026	Centrul Național pentru Energie Durabilă Ministerul Energiei
12.	Implementarea Proiectului „Eficiența energetică în Republica Moldova” (PEEM)	Decembrie 2027	UCIPE Centrul Național pentru Energie Durabilă Ministerul Energiei
13.	Implementarea Proiectului Tranziția Durabilă prin Eficiență Energetică în Moldova (Proiectul STEEM)	Iunie 2029	UCIPE Centrul Național pentru Energie Durabilă Ministerul Energiei
14.	Lansarea și operaționalizarea piețelor organizate de energie electrică (Piața pentru Ziua Următoare și Piața pe Parcursul Zilei)	Decembrie 2025	OPEM ANRE Ministerul Energiei
15.	Cuplarea pieței de energie cu piețele similare din Uniunea Europeană	Martie 2027	OPEM ANRE Ministerul Energiei
16.	Desfășurarea licitațiilor pentru capacități noi de echilibrare	Decembrie 2025	ÎS „Moldelectrica” ANRE
17.	Lansarea licitațiilor pentru implementarea sistemelor de stocare în baterii a energiei de capacități mari (BESS)	Martie 2026	Ministerul Energiei
18.	Implementarea Programului de vouchere pentru electrocasnice	Decembrie 2027	Centrul Național pentru Energie

			Durabilă Ministerul Energiei
19.	Elaborarea unui plan privind desfășurare următoarelor licitații privind oferirea statutului de producător eligibil mare pentru proiectele de energie din surse regenerabile, eoliană și solară	Decembrie 2025	Ministerul Energiei
20.	Întreprinderea măsurilor necesare pentru creșterea numărului de clădiri ce ar putea fi racordate la sistemele de alimentare centralizată cu energie termică	Decembrie 2026	Ministerul Energiei SA „Termoelectrica” SA „CET-Nord”
21.	Explorarea potențialului geotermal al țării pentru producerea de energie termică și electrică prin implementarea proiectelor pilot pentru utilizarea energiei geotermale în încălzirea clădirilor și implementarea proiectelor pilot pentru utilizarea energiei geotermale în încălzirea clădirilor.	Decembrie 2029	Ministerul Energiei Centrul Național pentru Energie Durabilă
22.	Implementarea rețelelor inteligente, sistemelor de măsurare inteligente și măsurilor privind asigurarea securității cibernetice a rețelelor.	Decembrie 2030	Ministerul Energiei Operatorii de sistem din sectorul electroenergetic/ sectorul gazelor naturale/sectorul energiei termice
23.	Valorificarea biomasei prin promovarea centralelor termice pe biocombustibil solid atât la nivel de case individuale, cât și sisteme de alimentare centralizate, ca alternativă la centralele termice pe gaze naturale	Decembrie 2030	Centrul Național pentru Energie Durabilă Ministerul Energiei

V. IMPACTUL APLICĂRII MĂSURILOR PENTRU CONSOLIDAREA INDEPENDENȚEI ENERGETICE A REPUBLICII MOLDOVA

65. Aplicarea măsurilor de reducere a dependenței Republicii Moldova de resursele energetice din Federația Rusă are un impact complex, printre care pot fi enumerate următoarele:

Creșterea securității energetice - diversificarea surselor de energie reduce vulnerabilitatea la întreruperi de aprovizionare și la fluctuații de prețuri. Interconexiunile cu rețelele energetice europene sporesc reziliența sistemului energetic al Republicii Moldova.

Consolidarea independenței politice - reducerea dependenței energetice limitează capacitatea Federației Ruse de a utiliza resursele energetice ca instrument de influență politică. Acest lucru permite Republicii Moldova să-și urmeze interese naționale și să-și consolideze suveranitatea.

Dezvoltarea economică durabilă - promovarea eficienței energetice și a surselor regenerabile de energie va stimula creșterea economică, inovația și crearea de noi locuri de muncă. Reducerea costurilor cu energia va spori competitivitatea produselor autohtone.

Accelerarea procesului de integrare europeană - alinierea la piața energetică europeană facilitează integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Acest

lucru va permite atragere investițiilor străine și crea un mediu propice dezvoltării economice.

Tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon va conduce la adaptarea la noile condiții a industriilor bazate pe combustibili fosili.

VI. RISCURILE APLICĂRII MĂSURILOR PENTRU CONSOLIDAREA INDEPENDENȚEI ENERGETICE A REPUBLICII MOLDOVA

66. Considerând contextul geopolitic și de securitate din regiune, au fost identificate mai multe riscuri asociate cu implementarea măsurilor necesare pentru a atingerea obiectivului de reducere a dependenței de resursele energetice provenite din Federația Rusă:

- Diversificarea surselor de energie și investițiile în infrastructura energetică alternativă pot fi costisitoare. Acest lucru poate duce la prețuri mai mari la energie pentru consumatorii finali și întreprinderi;

- Întreruperea bruscă a importurilor de energie din Federația Rusia poate duce la penurie de energie și la perturbări ale lanțului de aprovizionare, afectând diverse sectoare economice.

- Costurile mai mari la energie pot afecta competitivitatea industriilor energointensive, cum ar fi industria materialelor de construcții și agricultura.

- Reducerea dependenței de energia rusă poate duce la tensiuni politice și economice cu Federația Rusă, care ar putea utiliza energia ca armă geopolitică.

- Concurența pentru resurse energetice alternative poate duce la instabilitate regională.

- Energia regenerabilă este intermitentă, ceea ce necesită soluții eficiente de stocare a energiei pentru a asigura o aprovizionare constantă.

- Dezvoltarea și implementarea de noi tehnologii energetice pot întâmpina provocări tehnologice și de reglementare.

- Proiectele de infrastructură energetică pot întâmpina opoziția politică și a societății din cauza preocupărilor legate de impactul asupra mediului și asupra comunităților locale.

- Costurile mai mari la energie pot afecta în mod disproporționat gospodăriile cu venituri mici, exacerbând inechitatea socială.